

Jernbanepersonalets bank og forsikring

ÅRSRAPPORT 2016

Jernbanepersonalets bank og forsikring

ÅRSBERETNING 2016

ÅRSBERETNING FOR 2016

Finanskonsernet JBF ble etablert 1. januar 2001, og består av Jernbanepersonalets Forsikring Gjensidig (JFG) og Jernbanepersonalets Sparebank (JS). For mer utførlig beskrivelse av finanskonsernet og virksomhetene vises det til beretningene for JFG og JS.

Konsernstyret har det formelle styreansvaret for begge virksomhetene, mens virksomhetsstyrene er rådgivende for konsernstyret og konsernledelsen i hht egen instruks. Konsernsjefen er daglig leder for begge virksomhetene, mens den operative virksomheten i hver av disse ledes av en virksomhetsansvarlig.

VIRKSOMHETEN I 2016

Tallene i parentes er de tilsvarende tall for 2015. Konsernets driftsinntekter i 2016 er 1 144,9 mill. (1 113,7 mill.). Kostnadene er 849,1 mill. (900,3 mill.) Resultat før skatt er 297,3 mill. (212,7 mill.) og resultat etter skatt og andre resultatkomponenter er 236,7 mill. (164,9 mill.).

For JS er det et overskudd på 68,9 mill. (44,7 mill.). Hensyntatt fortsatte innvirkninger av omstillingsprosjektet som ble påbegynt i 2014/2015, med nedbemanning og sluttpakker, samt den skjerpede konkurransesituasjonen i markedet for boliglån er dog bankresultatet med finansinntekter tilfredsstillende.

For JFG er det et overskudd på 167,8 mill. (120,2 mill.). Både drifts- og finansresultatet er godt, men årets resultat er noe preget av store IT kostnader grunnet kostnadsføring av ny forsikringsplattform, nytt datavarehus og tilrettelegging for rapportering i forhold til Solvency II. Resultatet er videre noe preget av reduksjon i erstatningsavsetningene.

Netto negativ kontantstrøm for konsernet i 2016 utgjør 157,4 mill. (positiv 128,3 mill.). Kontantstrømmen er generert gjennom ordinær drift.

Forvaltningskapitalen er 10 054,2 mill. (9 345,7 mill.) etter eliminerings for konserninterne transaksjoner. Ansvarlig kapital er 2 303,2 mill. (1 722,0 mill.), som gir et overskudd i forhold til kapitalkravene på 1 290,1 mill. (1 166,7 mill.).

Konsernstyret anser arbeidsmiljøet som godt, som bekreftes i årlige medarbeiderundersøkelser. Det er ikke registrert behov for spesielle arbeidsmiljøtiltak. Det har ikke vært skader eller ulykker i arbeidet. Sykefraværet i 2016 var 1 736 dager (4,6 %) mot 1 926 dager (5,1%) året før.

Av konsernets 159 ansatte er det ca. 59 % kvinner. Konsernledelsen består av 1 kvinne og 4 menn. Ansettelse skjer ikke i strid med lov om likestilling mellom kjønnene eller lov om forbud mot diskriminering. I konsernstyret på 8 medlemmer er 4 av medlemmene kvinner.

For ytterligere detaljer vises det til konsernregnskapet og regnskapene for virksomhetene, med noter.

Konsernstyret mener at det fremlagte regnskapet med noter sammen med beretningen gir fyllestgjørende informasjon om konsernets stilling pr. 31.12.2016. Konsernstyret er ikke kjent med at det er inntrådt forhold etter dette tidspunktet som gir et annet bilde. Årsregnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift, og konsernstyret bekrefter at forutsetningen for fortsatt drift er til stede.

SAMFUNNSANSVAR

Konsernet har vedtatt etiske retningslinjer for virksomheten. Disse omhandler både intern virksomhet og vår samhandling med kunder, leverandører og samarbeidspartnere. Disse skal ivareta et åpent og tillitsfullt internt arbeidsmiljø, og bidra til å redusere risiko for korrupsjon, og konsernets renommerisiko. Det er etablert interne revisjonsordninger på tegning, kredittgivning og skadeoppgjør. De etiske retningslinjene gjennomgås årlig med de ansatte i hver enkelt avdeling.

Alle ansatte i kundefrådgivning skal tilfredsstille autorisasjonskravene i respektive virksomhet, som skal sikre høy kompetanse og gode etiske holdninger i rådgivningen. Bransjens autorisasjonsordninger inkludert periodisk oppdatering følges.

Det er implementert retningslinjer og rutiner som skal sikre mot hvitvasking, og rapportering til myndighetene ved mistanke. Opplegget er basert på myndighetenes krav og veiledning/anbefaling fra næringen. Risk manager gjennomfører stikkprøver på at rutinene følges. Det er utpekt hvitvaskingsansvarlig for begge virksomhetene i konsernet.

Det er ikke avdekket interne misligheter av noen art. Fokus vil fortsatt være høyt på retningslinjer og rutiner som skal sikre mot dette.

De ansattes rettigheter er godt ivaretatt gjennom ansettelsesavtaler og det regelverket som konsernet har etablert, basert på avtaleverket i Finans Norge. Konsernet har en egen Bedriftsavtale som fremforhandles med de tillitsvalgte, og som regulerer de interne plikter og rettigheter. Flertallet av de ansatte er organisert. Det er godt samarbeidsklima med de tillitsvalgte. De ansatte er representert i konsernets og virksomhetenes styrende organer. Det er et mål å opprettholde de gode betingelser og relasjoner overfor konsernets ansatte.

Det er ikke utarbeidet retningslinjer for ivaretagelse av menneskerettigheter, heller ikke mht krav om likestilling/diskriminering. Kravene anses likevel godt ivaretatt gjennom gode holdninger og en åpen bedriftskultur.

Det er ikke utarbeidet særskilte regler for konsernets energibruk og miljøpåvirkning. Det legges vekt på å anvende miljøriktige produkter og tjenester der det er praktisk.

Samlet sett mener konsernstyret at hensynet til samfunnsansvar er godt ivaretatt. Behovet for utarbeidelse av mer formaliserte retningslinjer på de enkelte områdene vurderes løpende.

FREMTIDSUTSIKTER

Resultatet for konsernet for 2016 er godt.

Konsernets produkter og service har god kvalitet, til konkurransedyktige betingelser. Konkurransen på banksiden er fortsatt sterk, og det er utfordrende å kombinere kravene til nødvendig inntjening og konkurransedyktige betingelser. Kundelojaliteten er høy, og det er positiv kundeutvikling i begge virksomheter. Konsernstyret mener at grunnlaget for å nå hovedmålsettingene over tid er godt, men at betydelige svingninger i resultatene fra år til år må påregnes også i framtiden.

Oslo, 31. desember 2016

2. mars 2017

I konsernstyret for Jernbanepersonalets bank og forsikring

Kjell-Atle Brunborg
Styreleder

Lise-Lotte Solum
Nestleder

Øivind Gaarder

Catharina Munthe

Vivi Bråten

Rolf Ringdal

Lisbeth Jahnsen

Ansatte representant

Ulf Rasmussen

Ansatte representant

Lars O. Fritzø

Konsernsjef

Jernbanepersonalets bank og forsikring

ÅRSREGNSKAP 2016

Innhold

RESULTAT	3
BALANSE	4
KONTANTSTRØMOPPSTILLING	6
NOTE 1 – PERSONALE	7
NOTE 2 – EGENKAPITAL	8
NOTE 3 – KAPITALKRAV OG SOLIDITET	9
NOTE 4 – GODTGJØRELSER	10
NOTE 5 – SKATT	11
NOTE 6 – YTELSER	12

RESULTAT

(Beløp i 1.000 kr.)	Note	2016	2015
Renteinntekter og lignende inntekter bank		195 103	213 144
Premieinntekter for egen regning forsikring		762 336	740 977
Netto finansinntekter bank		32 034	17 728
Netto finansinntekter forsikring		99 699	78 958
Andre inntekter		55 695	62 909
Sum driftsinntekter		1 144 867	1 113 716
Rentekostnader og lignende kostnader bank		65 539	97 905
Erstatninger for egen regning forsikring		521 558	541 795
Driftskostnader	4, 6	242 416	240 216
Andre kostnader		19 595	20 416
Sum kostnader		849 108	900 332
Driftsresultat før tap og sikkerhetsavsetninger mv		295 759	213 384
Tap på utlån bank		-133	-2 095
Gevinst/-tap på finansielle anleggsmidler bank		227	-
Endring i sikkerhetsavsetninger mv. forsikring		-2 200	2 800
Resultat før skatt		298 319	212 679
Skatt	5	59 192	43 785
Resultat før andre resultatkomponenter		239 127	168 894
Aktuarielle tap på ytelsesbasert pensjon		3 229	5 517
Skatt på andre resultatkomponenter		-807	-1 490
Årsresultat		236 705	164 867

BALANSE

(Beløp i 1.000 kr.)	Note	31.12.2016	31.12.2015
Eiendeler			
Kontanter og bankinnskudd		276 050	433 460
Utlån		6 726 388	6 038 830
Obligasjoner og sertifikater		487 852	352 339
Andeler i obligasjons- og pengemarkedsfond		1 156 139	1 128 325
Aksjer, andeler og egenkapitalbevis		1 066 672	1 030 386
Utsatt skattefordel	5	0	0
Andre immaterielle eiendeler		31 171	51 573
Bygninger og fast eiendom		10 379	19 740
Øvrige eiendeler		299 590	291 072
Sum eiendeler		10 054 241	9 345 725
Gjeld og egenkapital			
Gjeld til kredittinstitusjoner		12	12
Innskudd fra og gjeld til kunder		6 159 607	5 910 155
Verdipapirgjeld		399 920	149 971
Forsikringsforpliktelse		734 901	807 270
Annen gjeld og forpliktelse		167 905	210 595
Påløpte kostnader og forskuddsbetalte inntekter		71 807	17 565
Ansvarlig lånekapital		125 000	125 000
Egenkapital inkl. avsetninger til fond	2	2 359 829	2 125 157
Egenkapitalbevis (JS)		35 260	0
Sum gjeld og egenkapital		10 054 241	9 345 725

Oslo, 31. desember 2016

2. mars 2017

I konsernstyret for Jernbanepersonalets bank og forsikring

Kjell-Atle Brunborg
Styreleder

Lise-Lotte Solum
Nestleder

Øivind Gaarder

Catharina Munthe

Vivi Bråten

Rolf Ringdal

Lisbeth Jahnsen

Ansatte representant

Ulf Rasmussen

Ansatte representant

Lars O. Fritzø

Konsernsjef

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

(beløp i 1.000 kr.)		2016	2015
<i>Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter</i>			
Endring utlån til kunder		-687 425	-765 314
Renteinnbetalinger på utlån fra kunder		187 969	199 153
Endring innskudd fra kunder		249 452	287 014
Renteutbetalinger på innskudd fra kunder		-55 616	-89 420
Renter på gjeld til kredittinstitusjoner		754	2 109
Innbetaling av premier direkte forsikring		776 318	766 589
Andre forsikringsrelaterte innbetalinger		2 495	670
Netto provisjonsinnbetalinger bank		41 956	50 590
Utbetaling av gjenforsikringspremier		-4 622	-4 852
Utbetaling av erstatninger direkte forsikring		-604 667	-567 426
Innbetaling av gjenforsikringsoppgjør for erstatninger		-	352
Utbetaling av gevinstavtaler		-	-
Driftsutbetalinger		-203 388	-194 981
Andre forsikringsrelaterte utbetalinger		-8 521	-9 640
Innbetaling av renter, utbytte mv		11 882	22 933
Utbetaling av skatter		-51 947	-56 638
Utbetalte gaver		-	-500
Periodiseringsposter		-	-1 858
Netto kontantstrømmer fra operasjonelle aktivite	A	-345 360	-361 219
<i>Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter</i>			
Innbetalinger ved salg av verdipapirer		-147 173	522 620
Innbetaling på tidligere avskrevne fordringer		-	-
Investering i eiendom		7 283	-4 208
Investering i immaterielle eiendeler		-5 384	-8 486
Investering i varige driftsmidler		-7 796	-11 259
Netto kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter	B	-153 070	498 667
<i>Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter</i>			
Netto endring gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		249 949	-29
Renteutbetalinger på gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		-4 892	-4 119
Renteutbetalinger på ansvarlige lån		-4 880	-4 921
Emisjon av egenkapitalbevis		107 500	-
Utbytte til egenkapitalbevisere		-6 657	-
Netto kontantstrømmer fra finansieringsaktivitete	C	341 020	-9 076
Netto endring likvider i perioden	A+B+C	-157 410	128 372
Likviditetsbeholdning 01.01		433 460	305 088
Likviditetsbeholdning 31.12		276 050	433 460

Konsernregnskapet omfatter Jernbanepersonalets sparebank (Js) og Jernbanepersonalets forsikring gjensidig (Jfg). For nærmere spesifisering av regnskapene for de to virksomheter, vises det til de bakenforliggende selskapsregnskaper med beretninger, nøkkeltall og noter.

NOTE 1 – PERSONALE

Jernbanepersonalets bank og forsikring ble etablert i 01.01.2001 med et konsernstyre og en konsernsjef.

Følgende stillinger inngår i konsernledelsen:

Konsernsjef	Ansatt i begge virksomheter
Konserndirektør bank	Ansatt i Js
IT-direktør	Ansatt i Jfg
Kredittdirektør	Ansatt i Js
Direktør forsikring	Ansatt i Jfg

Kostnader for konsernstyret, konsernsjef og øvrige fellesfunksjoner blir fordelt på hvert av selskapene.

Pr. 31.12.2016 var det totalt 159 ansatte (156,4 årsverk) i konsernet.

NOTE 2 – EGENKAPITAL

(beløp i 1.000 kr.)

Egenkapital 31.12.2014	1 862 799
Prinsippendring pensjonsberegning IAS19	-49 994
Utsatt skatt på prinsippendring pensjonsberegning	5 208
Prinsippendring sikkerhetsavsetning	178 044
Utsatt skatt prinsippendring sikkerhetsavsetning	-44 511
<hr/>	
Egenkapital 01.01.2015	1 951 546
Totalresultat 2015	168 893
Endring i estimatawik pensjoner direkte mot egenkapital	3 229
Utsatt skatt på estimatawik pensjoner	1 490
<hr/>	
Egenkapital 31.12.2015	2 125 157
Egenkapitalbevis (JS)	107 500
<hr/>	
Egenkapital 01.01.2016	2 232 657
Utbetalte gaver fra gavefond	-525
Endring i estimatawik pensjoner direkte mot egenkapital	5 149
<hr/>	
Resultat før andre resultatkomponenter	232 469
Aktuarielle tap på ytelsesbasert pensjonsordning	-3 229
Skatt på andre resultatkomponenter	807
<hr/>	
Totalresultat 2016	230 047
<hr/>	
Egenkapital 31.12.2016	2 467 328
<hr/>	

NOTE 3 – KAPITALKRAV OG SOLIDITET

(beløp i 1.000 kr.)	31.12.2016	31.12.2015
Netto ansvarlig kapital CRD-IV foretak	747 918	415 580
Netto ansvarlig kapital for forsikringsdelen	1 627 553	1 306 447
Brutto ansvarlig kapital i gruppen	2 375 471	1 722 027
Konserninterne innskudd av ansvarlig kapital	72 240	-
Netto ansvarlig kapital i gruppen	2 303 231	1 722 027
Kapitalkrav for CRD IV-foretaket	502 018	
Kapitalkrav for forsikringsdelen	511 123	
Samlet krav	1 013 141	
Overskudd/underskudd	1 290 090	
Overoppfyllelse i prosent av samlet kapital- og solvenskapitalkr	127 %	

Konsernet oppfyller krav i konsolideringsforskriften §7.

NOTE 4 – GODTGJØRELSER

(beløp i 1.000 kr.)

PricewaterhouseCoopers AS :	2016	2015
Lovpålagt revisjon (inkl. m.v.a.)	31	30

NOTE 5 – SKATT

(beløp i 1.000 kr.)

	31.12.2016	31.12.2015
Midlertidig forskjeller :		
Pensjonsforpliktelser	-89 433	-98 687
Forsikringstekniske avsetninger presentert som EK	304 983	118 001
Kundefordringer	-170	-1 215
Verdipapirer	36 448	14 202
Driftsmidler	-1 849	-1 624
Netto midlertidige forskjeller	249 979	30 677
Forskjeller som ikke inngår i beregningen av utsatt skatt/skattefordel	-126 939	-118 001
Grunnlag for utsatt skatt/skattefordel i balansen	123 040	-87 324
Utsatt skattefordel (25%)	30 760	-23 577
Utsatt skattefordel i balansen	30 760	-21 830

Årets skattekostnad på ordinært resultat fremkommer slik :

Grunnlag for betalbar skatt	
Resultat før skattekostnad	298 319
Permanente forskjeller	-63 952
Grunnlag for årets skattekostnad	234 367
Endring i midlertidige forskjeller	-41 259
Korreksjon for direkte balanseførtes forskjeller i år ført over utvidet resulta	-3 229
Skattepliktig inntekt	189 879
Grunnlag for betalbar skatt (i skattekostnaden)	189 879
25% av grunnlag for betalbar skatt (i skattekostnaden)	47 470
Endring i utsatt skatt	8 081
For lite avsatt skatt tidligere år	442
Justering utsatt skattefordel mot utsatt skatt	-910
Betalbar formueskatt	4 109
Sum skattekostnad på ordinært resultat	59 192

NOTE 6 – YTELSER

(i 1.000 kroner)	Lønn	Honorarer	Natural- ytelser	Pensjons- kostnad	Utlåns- saldo	Gjenv. løpetid	Rentesats
Konsernledelsen							
Konsernsjef/konserndirektør forsikring	2 083		167	495	247	11,67 år	1,61 %
					3 227	25,25 år	1,61 %
					626	8,17 år	1,61 %
					25	8,08 år	1,61 %
Konserndirektør/virksomhetsansvarlig bank	1 791		127	83	2 347	30,83 år	1,61 %
IT-direktør	1 351		127	78			
Kredittdirektør	1 139		61	655	2 428	13,67 år	1,61 %
					629	15,75 år	1,61 %
					549	17,08 år	1,61 %
Direktør forsikring	1 156		54	73	8 274	19,08 år	1,61 %
Konsernstyret JFG og JS							
Kjell Atle Brunborg		181					
Lise-Lotte Solum		149					
Vivi Bråten		84			213	5,67 år	7,20 %
Øivind Gaarder		98			2 536	15,17 år	2,30 %
					1 101	7,58 år	1,61 %
Catharina Munthe		84					
Rolf Jørgensen		39					
Lisbeth Jahnsen (ansattes representant)	773	90	49		2 370	25,42 år	1,61 %
Ulf Rasmussen (ansattes respresentant)	668	84	31		35	13,5 år	1,61 %
					1 675	14,25 år	1,61 %
Grethe T. Thorsen (v)		2			103	7,58 år	3,45 %
Reidun K. Gulliksen (v)		10					
Torfinn Håverstad (v)		8			407	17,50 år	2,10 %
Gro Bakkefjord (v)							
Hanne Marit Øverland (v, ansattes representant)	477		19		810	29,33 år	1,61 %
					500	8,58 år	1,67 %
Anita Skofteby (v, ansattes representant)	549		33		587	11,75 år	1,61 %
					2 735	21,33 år	1,61 %
Lasse Skovdahl (2015)		5					
Hans Draagen (2015)		5					
Jan Aage Aronsen (2015)		3					
Brit Hundvæn (2015)		3					

(i 1.000 kroner)	Lønn	Honorarer	Natural- ytelser	Pensjons- kostnad	Utlåns- saldo	Gjenv. løpetid	Rentesats
Kontrollkomitéen JFG og JS							
Tor Ukkelberg		42			4 609	Flexilån	2,75 %
Terje Wold		28					
Elling Olav Longvå		28					
Jan Even Nystad		28					
Inger Tveit-Hansen (v)					145	5,92 år	3,80 %
Valgkomitéen JFG og JS							
Tor Egil Pålerud		10					
Tor Tvetter		7					
Gunvor Tvedt (ansattes representant)	551	9	39		2 884	Flexilån	1,61 %
					1 812		1,61 %
Morten Bakke		6					
Ellen Vold (v)					2 743	17,58 år	2,40 %
Jørgen Vamnes (v, ansattes representant)	442		13		587	8,67 år	1,61 %
Jan Tønnesland (v)					395	Flexilån	3,00 %
Elise Haugland (v)							
Virksomhetsstyret JFG							
Knut Bernt Svardal		32					
Svein Norolf Bø		27			2 136	Flexilån	3,35 %
					1 328		2,55 %
Bjarne Ødegaard		8					
Monica Fiksdal (ansattes representant)	644	26	32		3 210	18,58 år	1,61 %
Svein Hopland (v)							
Bente Sandaker (v)							
Cathrin Peggy Rannestad (ansattes representant)	561	4	23		2 322	22,17 år	1,61 %
Tori Anne Johnsen		1					
Virksomhetsstyret JS							
Jane Brekkhus Sætre		32					
Eirik Larsson		26					
Arild Kjempekjenn		26			211	16 år	2,75 %
					587	29 år	2,25 %
Åsmund Reppen (ansattes representant)	489	26	21		1 015	18,75 år	1,61 %
Kjell Næss (v)		6					
Anita Lie (v)		2					
Hilde Back Rustad (v, ansattes representant)	445		35		2 178	Flexilån	1,61 %
					2 203	19,08 år	1,61 %
					360	11 år	1,67 %
Forstanderskapet JS							
		41					
Generalforsamling JFG							
		35					

Honorar er inkl. møtegodtgjørelse. Pensjonskostnader er faktisk betalt pensjonsforsikringspremie. Satsene for honorarer og møtegodtgjørelse fastsettes av generalforsamling/forstanderskap.

Lån til konsernledelsen er gitt til samme betingelser som øvrige ansatte.

Til generalforsamlingen i Jernbanepersonalets Bank og Forsikring

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Jernbanepersonalets Bank og Forsikrings årsregnskap som viser et overskudd på kr 236 705 tusen. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2016, resultatregnskap og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2016, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig

---

PricewaterhouseCoopers AS, Postboks 748 Sentrum, NO-0106 Oslo

T: 02316, org.no.: 987 009 713 MVA, www.pwc.no

Statsautoriserte revisorer, medlemmer av Den norske Revisorforening og autorisert regnskapsførerselskap

for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjons handlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjons handlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo 2. mars 2017

PricewaterhouseCoopers AS

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Erik Andersen'.

Erik Andersen

Statsautorisert revisor